

SUMMARY

NetQues Project Report Speech and Language Therapy Education in Europe United in Diversity

Network for Tuning Standards and Quality of Education
Programmes in Speech and Language Therapy/Logopaedics
across Europe (NetQues): a multilateral academic and
professional network

26 September 2013

Project No. 177075-LLP-1-2010-1-FR-ERASMUSENWA

**Lifelong
Learning
Programme**

The NetQues project was undertaken with support from the European Union
This project has been co-funded by the European Commission's
ERASMUS Lifelong Learning Programme through the Education Audiovisual & Culture
Executive Agency

This publication reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be
held responsible for any use which may be made of the information contained therein

© 2013 by CPLOL/NetQues

All rights reserved

The summary document may be reproduced or transmitted electronically in full or in sections subject to acknowledgment of NetQues.

Rezumat

- i. Proiectul NETQUES este rezultatul unei echipe academice și de profesioniști formată din 65 parteneri din 31 de țări din Uniunea Europeană. Este condus de Comitetul permanent de legătură între logopezii și ortofoniștii din Uniunea Europeană (CPLOL).
- ii. Terapia tulburărilor de limbaj este recunoscută global ca fiind o profesie autonomă reglementată legislativ, la nivel național, în multe țări. Deoarece Uniunea Europeană s-a dezvoltat și are din ce în ce mai mulți membri, legislația a încurajat mobilitatea și recunoașterea calificărilor în cadrul statelor membre. Aceasta a condus la nevoia de a putea analiza programele educaționale atât în cadrul Uniunii Europene, cât și în afară. Proiectul își propune să stabilească punctele comune, precum și pe cele diferențiatorie de la nivelul programelor educaționale pentru domeniul terapiei limbajului. Proiectul delimitează competențele de bază care sunt atât esențiale, cât și dezirabile pentru un **recent calificat** terapeut al limbajului, competențe care să-i asigure acestuia posibilitatea să practice profesia în siguranță. Proiectul NETQUES a adoptat principiile procedurii de tuning în demersul de identificare a punctelor de referință, convergență și consens, pentru a deveni și o “platformă pentru dezvoltarea punctelor de referință la nivelul domeniului”.¹
- iii. Tulburările de limbaj și comunicare au fost documentate de mulți ani. Astfel că la sfârșitul secolului 19, în Europa și în afara acesteia, exista un corpus de considerabil de cunoștințe și un număr mic de practicanți care erau implicați în studierea și reabilitarea tulburărilor de vorbire. Încă de atunci, specializarea s-a dezvoltat într-un câmp academic independent. Această perspectivă este adoptată și promovată și de organizația extinsă a Uniunii Europene, CPLOL.
- iv. Disciplina terapia tulburărilor de limbaj și comunicare focalizează pe comunicarea umană și înghițire, analizând procesele în sine, dezvoltarea acestora prin descrierea, evaluarea și terapia tulburărilor de voce, vorbire și înghițire. Specialistul în terapia tulburărilor de limbaj este profesionistul cu competențe în prevenția, evaluarea, terapia și studiul științific al limbajului și al tulburărilor asociate.

¹ Gonzalez, J., Wagenaar, R., (2003). Tuning educational structures in Europe. Bilbao: University of Deusto. Retrived 15.06.2013
http://www.relint.deusto.es/TUNINGProject/documentos/Tuning_phase1/introduction page 1

v. Practicarea terapiei limbajului s-a schimbat de-a lungul timpului ca și rezultat al schimbărilor din societate și al progresului din câmpul academic al medicinei, psihologiei, lingvisticii, sociologiei și educației. Schimbările demografice, sociologice, diagnostice, tehnologia comunicării au influențat scopul practicării terapiei tulburărilor limbaj. Acest scop al practicării s-a extins progresiv prin schimbarea priorităților în cadrul țărilor din Uniunea Europeană.

vi. Proiectul NETQUES are următoarele obiective:

- să definească profilul academic și profesional al specialiștilor în terapia tulburărilor de limbaj, din cadrul Uniunii Europene.
- să descrie obiectivele programelor educaționale de pre-calificare la fel ca și finalitățile educaționale (în termeni de cunoștințe, abilități) care trebuie atinse.
- să identifice competențele generale și specifice care se urmăresc a fi atinse prin programele educaționale.

vii. Un total de 65 de parteneri au fost selectați din 27 de țări ale Uniunii Europene pe lângă Liechtenstein, Norvegia și țările candidate la Uniunea Europeană, Islanda și Turcia. Partenerii principali au fost cu preponderență membri ai unor instituții academice, dar și ai unor asociații profesionale. Coordonarea proiectului a fost supervizată de partenerul principal, CPLOL, care cuprinde experți clinicieni și universitari reprezentând fiecare țara europeană implicată în proiect. Partenerii au fost împărțiți la una dintre cele șase grupuri de lucru, asigurându-se un anumit nivel de expertiză și răspândire geografică în cadrul fiecărei echipe. Țintele care trebuie aliniate cu procesul Tuning au fost transmise fiecărei grup de lucru. Fiecare grup de lucru și-a asumat responsabilitatea pentru unul sau mai multe elemente de lucru, împărțite între parteneri. Cercetarea etnografică a fost adoptată utilizând o gamă largă de experți participanți ca informatori cheie. Pentru a permite o imagine cât mai completă a diversității cu privire la programele educaționale de terapie limbajului, s-au elaborat și aplicat două chestionare. Chestionarele au evaluat diversitatea specializărilor în terapia tulburărilor de limbaj. Rezultatele au oferit informații cu privire la profilul ocupațional și au subliniat competențele necesare unui absolvent recent calificat pentru profesia de specialist în terapia tulburărilor de limbaj.

viii. **Profile:** Rezumatul profilelor au aratat ca cel puțin 2 țări au cel puțin un program educațional (și multe au considerabil mai mult decât unul) care duce la o specializare profesională în terapia tulburărilor de limbaj. Programele de terapie tulburărilor de limbaj din Europa sunt majoritatea organizate în cadrul instituțiilor universitare, majoritatea bugetate de stat, ca domeniu de

specializare la nivelul unor facultăți care promovează și alte programe de sănătate (programe medicale).

- ix. În mod normal, nivelul calificării care permite specialiștilor în terapia tulburărilor de limbaj să practice în domeniu este cel de licență, nivel absolvit în urma a cel puțin 3 ani de educație inițială. Nivelul masteral (calificarea europeană nivelul 7) poate fi absolvit după un număr de 5 ani de educație universitară (3 ani licență și 2 ani masterat). Programele doctorale se extind, în medie, pe un interval de 3 ani. Parcurgerea unui traseu educațional de la nivel licență, la nivel de masterat și doctorat este posibil în aproape orice țară din Uniunea Europeană. În mod normal, se alocă 60 de credite transferabile pentru fiecare an academic prin sistemul european de credite transferabile (ECTS).
- x. Cele mai multe programe sunt stabilite de stat sau de guvern. Franța a raportat cel mai mare număr de studenți la specializarea terapia tulburărilor de limbaj. Belgia și Noua Zeelandă au un număr neașteptat de mare de absolvenți, număr parțial posibil explicabil de nevoile studenților germani, cu care sunt învecinați, care își doresc să studieze terapia tulburărilor de limbaj în cadrul unui program de nivel licență. Totuși, trebuie menționat că aceste cifre au fost date estimativ, având în vedere că majoritatea țărilor nu păstrează o statistică națională cu privire la domeniul de studiu.
- xi. Programele includ o varietate largă de modalități de evaluare, de tipul examinării scrise, evaluări practice ale abilităților, evaluări orale. Modalitatea de tratare reflectivă a experienței, portofoliul de competențe, examenele clinice practice, analizele video și auto-evaluările sunt, de asemenea, folosite. În completare la studiile academice, toate programele prevăd practica supervizată ca și o componentă cheie din ruta calificării și formării profesionale. Competența clinică este evaluată, în principal, de supervizori clinici. Metodele de evaluare ale competenței clinice pot să difere foarte mult, acestea incluzând evaluarea scrisă, evaluarea orală, observația sistematică, portofoliul sau studiul de caz. Proiectele de cercetare derulate de studenți în cadrul programului de formare sunt obligatorii în două treimi dintre programele analizate.
- xii. **Competențe:** Educația din domeniul terapiei limbajului focalizează asupra nevoii de atingere și demonstrare a unor competențe care se prezintă sub forma unei complexe interacțiuni între teorie și practică, cu o varietate de abilități necesare derulării unei munci fundamentată științific. Cel mai surprinzător aspect cu privire la datele obținute a fost acela că prin compararea rezultatelor privind importanța competențelor specifice și generice necesare pentru a putea practica un debutant în domeniul terapiei tulburărilor de limbaj,

nivelul deconsensualității între academicieni, absolvenți și angajatori este foarte mare .

- xiii. Competențele specifice, toate sunt legate de evaluare, diagnostic, intervenție, prevenție și consilierea clienților în domeniul tulburărilor de limbaj și a dificultăților de înghițire. Competențele specifice delimitate ca fiind esențiale de participanții la studiu se referă la 6 domenii: scopul practicii, evaluarea și identificarea tulburărilor de vorbire și a dificultăților de înghițire, planificarea și implementarea intervenției, planificarea, derularea și evaluarea serviciilor, prevenirea și dezvoltarea profesională, educația continuă și responsabilități etice specifice.
- xiv. În ceea ce privește **competențele generale**, competențele inter și intra personale au fost percepute ca fiind cruciale.
- xv. **Competențe cheie:** setul de competențe necesare pentru un debutant calificat în terapia tulburărilor de limbaj care a fost cel mai des menționat în cadrul tuturor grupurilor de participanți la studiu, se regăsește în Anexa 1. Acest document poate fi considerat un rezultat comun la nivelul Uniunii Europene, cu privire la standardul ocupațional, standard pe care fiecare specialist debutant în terapia tulburărilor de limbaj trebuie să îl îndeplinească pentru a **putea practica în domeniu**. Acestea se referă și la nivel de pregătire inițială și ar trebui să se regăsească în cadrul tuturor programelor educaționale din țările Uniunii Europene. Competențele considerate esențiale reflectă diferite niveluri, marea majoritate culminează la nivelul 6 și 7 al Cadrului general al calificării europene².
- xvi. Terapia limbajului în Europa se materializează divers și în continuă dezvoltare, transformare. Profesia se regăsește la niveluri diferite de dezvoltare în diferite țări. Cu toate acestea, există un acord comun privind scopul și obiectivul de a produce servicii și modele de bune practici pentru cei care au nevoie de ajutor profesional, de a asigura cei mai bine pregătiți specialiști. Acest lucru a fost dovedit de-a lungul întregii perioade a proiectului NetQues. Cu acest nivel de expertiză, viitorul acestei profesii și a serviciilor pentru cei care pot beneficia de terapia limbajului, este optimist.

² http://ec.europa.eu/education/policies/educ/eqf/eqf08_en.pdf

Capitolul 7 Competențe necesare pentru un profesionist independent recent calificat în terapia tulburărilor de limbaj și comunicare

7.1 Introducere

Promovarea competențelor este un obiectiv important al programelor educaționale. Așa cum s-a subliniat și în capitolul 3, terapia tulburărilor de limbaj și comunicare este o disciplină științifică și un domeniu complex de practică. Este important pentru noii specialiști în terapia limbajului ca rezultatele pregătirii lor profesionale să fie descrise într-un mod în care să acopere competențele considerate necesare pentru această disciplină. De asemenea, toți specialiștii care au fost consultați au fost de acord că este de dorit ca diferitele competențe dobândite trebuie prelucrate pentru a putea fi puse în practică:

1. competențe tehnice așteptate în ceea ce privește modalitatea de abordare a sarcinii
2. modalitatea de folosire a cunoștințelor dobândite pentru adoptarea celei mai bune strategii de lucru sau luarea celei mai bune decizii
3. dezvoltare personală și profesională continuă

Competențele profesionale au fost de cele mai multe ori descrise în termeni ca “să faci ce este bine”, “să faci ce e bine pe calea cea mai bună” și “persoana îndreptățită să facă”-vezi descrierea învățământului medical elaborată de Harden, (2002)^{5,6} și introducerea cu privire la finalitățile învățământului din manualul EUA Bologna Handbook elaborată de Adam (2005)⁷.

În procesul de „tuning”, competențele sunt descrise ca puncte de referință pentru proiectarea curriculumului și evaluare, nu drept ținte. Acestea permit flexibilitate și autonomie în realizarea de programe, în același timp, oferă un limbaj comun pentru descrierea scopului programului.

Metodologia „tuning” delimitează competențele în termeni de competențe **generale** sau aptitudini transferabile, acele abilități care nu se limitează la învățarea sau aplicarea într-un domeniu specific și **competențe specifice** care sunt direct legate de o disciplină sau un subiect, în cazul de față de terapia tulburărilor de limbaj și comunicare.

Pentru acest proiect, care se axează pe domeniul terapiei limbajului, partenerii din proiect au fost de acord că cel mai eficient ar fi să se concentreze pe ce este capabil să

⁵ Harden, R.M. (2002a). Developments in outcome-based education. *Medical teacher*, 24(2), 117-120.

⁶ Harden, R.M. (2002b). Learning outcomes and instructional objectives: is there a difference? *Medical Teacher*, 24(2), 151-155.

⁷ Adam, S. (2006). An Introduction to learning outcomes. In Fronmet E., Kohler J., Purser L., Wilson L. (Eds), *EUA Bologna Handbook* article B.2.3.-1. Berlin: Raabe.

facă un absolvent, un profesionist independent recent calificat, în vederea abordării aspectelor curriculare legate de această profesie. Astfel, competența a fost utilizată și definită în acest context nu numai în termeni de abilitatea de a face ceva, ci în termeni de abilitatea de a face ceva cu o profundă conștientizare, flexibilitate, folosind procese cognitive superioare, cum ar fi analiza și sinteza. De asemenea, trebuie să cuprindă și abilitatea de a selecta și căuta informații în mod corespunzător, de exemplu, gândire critică și alegerea celei mai bune strategii pe baza tuturor dovezilor, în modul cel mai adecvat posibil. Competența profesională cuprinde astfel o serie de abilități: abilități - cognitive/intelectuale, abilități psihomotorii/fizice și ce țin de domeniul afectiv, atitudini, sentimente și emoții.

Prin urmare, proiectul se axează pe identificarea acelor competențe specifice care sunt cruciale, pentru profesioniștii în terapia tulburărilor de limbaj și comunicare recent calificați⁸, deoarece acestea servesc diferențierii acestora de alți profesioniști recent calificați. Competențele academice generale sunt incluse, de asemenea, și reprezintă fundamentul dezvoltării competențelor profesionale specifice, dar sunt analizate separat de cele specifice.

În continuare, rezultatele raportate mai jos separă cunoștințele specifice, abilitățile și atitudinile așa cum au fost identificate de respondenții care au participat la studiu (vezi Anexa IV). Scopul a fost, în primul rând, de a identifica acele competențe considerate esențiale, de bază pentru specialiștii recent calificați și cele de dorit pentru practicanții în terapia limbajului din UE și, în al doilea rând, de a identifica în ce măsură abilitățile în aceste 3 domenii (cunoștințe, aptitudini și atitudini) sunt relaționate între ele să conducă la formarea de competențe.

Acest proiect descrie însumarea cunoștințelor, înțelegerii, aptitudinilor specifice și abilităților pe care le folosește un specialist în terapia limbajului pentru a-și exercita meseria, în funcție de contextul în care își desfășoară activitatea (sănătate, educație, sector social). Obiectivele NetQues, cu privire la perspectiva specialiștilor în terapia limbajului sunt complementare și se aseamănă cu obiectivele EQF (vezi tabelul 7.1)

Table 7.1 Obiective EQF și NetQues - comparație

Obiective	
EQF	NetQues
<ul style="list-style-type: none"> • calificare mai ușor de înțeles în diferitele țări și sisteme din Europa • promovarea mobilităților individuale între țări și facilitarea învățării pe tot parcursul vieții 	<ul style="list-style-type: none"> • să se convină asupra unor standarde și criterii comune pentru calificarea specialiștilor recent calificați în terapia tulburărilor de limbaj și comunicare • să faciliteze mobilitatea mai mare a profesioniștilor calificați în toate

⁶ Recent calificat-persoană care a finalizat recent un program de terapia limbajului și este pregătit să lucreze în mod independent ca specialist în terapia tulburărilor de limbaj.

<ul style="list-style-type: none"> • creșterea transparenței, în ceea ce privește calificarea 	<p>țările</p> <ul style="list-style-type: none"> • să faciliteze dezvoltarea profesiei • să ofere îndrumare pentru instituțiile de învățământ superior și pentru principalele părți implicate în ceea ce privește formarea specialiștilor în terapia tulburărilor de limbaj și comunicare în toate țările din Europa • să permită cetățenilor europeni accesul la serviciile specialiștilor calificați în terapia tulburărilor de limbaj și comunicare
--	---

7.2 Procedura de lucru

Așa cum s-a descris deja în Capitolul 5, o echipă de experți în educația specialiștilor în terapia tulburărilor de limbaj și comunicare au generat un set de competențe specifice și generale în urma unei profunde analize a documentației existente în programele educaționale, punctele de referință și documentele din toată Europa și documente din USA (ASHA)⁷, Australia (SPA)⁸, Canada (CASLPA)⁹ și referințele IALP¹⁰. Acești itemi propuși au fost experimentați și îmbunătățiți în repetate rânduri, folosind tehnica de schimbare Delphi, prin implicarea unor grupuri mari de experți de la colegiile care pregătesc specialiști în terapia tulburărilor de limbaj și comunicare și din practica clinică. Astfel, s-a generat un set de 60 de competențe specifice și 38 de competențe generale selectate pe baza unui consens general (Vezi Anexa IV pentru itemii din chestionar).

Competențele specifice au fost relaționate cu următoarele 8 domenii:

- domeniul de activitate
- evaluarea și identificarea dificultăților de comunicare și de înghițire
- planificarea și implementarea intervenției
- planificarea, menținerea și evaluarea serviciilor
- prevenția

⁷ ASHA (2009). Standards and Implementation Procedures for the Certificate of Clinical Competence in Speech-Language Pathology Revised March 2009 American Speech-Language-Hearing Association Retrieved from: http://www.asha.org/certification/slp_standards/

⁸ SPA (2010) Code of Ethics. Retrieved from <http://www.speechpathologyaustralia.org.au/library/CodeofEthics.pdf>

⁹ CASLPA (2008) *Canadian Association of Speech-Language Pathologists and Audiologists (CASLPA) Scope of Practice for Speech-Language Pathology*. Retrieved from: http://www.caspla.ca/PDF/Scope_of%20Practice_SLP_english_2008.pdf

¹⁰ IALP Guidelines for Initial Education in Speech Language Pathology. *Folia Phoniatrica et Logopaedica*. 2010, 62(5), 210-16.

- asigurarea calității
- cercetare
- dezvoltare profesională, educație continuă și responsabilități etice specifice..

Competențele generale au fost relaționate cu următoarele 3 domenii:

- competențe instrumentale
- competențe inter și intrapersonale
- competențe sistemice.

Un set de 98 de competențe a stat la baza unui chestionar (în engleză) care, împreună cu un glosar, au fost trimise la fiecare partener lider din fiecare țară pentru traducere în limba proprie. Chestionarul și glosarul au fost pregătite în toate limbile europene cerute (24 de limbi în total). În cele din urmă, instrumentul online SurveyMonkey¹¹ a fost completat de către respondenți în limba lor preferată.

Trei grupuri de participanți, factori cheie din fiecare țară au completat chestionarul:

1. profesori/lectori/cercetători în cadrul unor programe privind formarea de specialiști în terapia tulburărilor de limbaj și comunicare
2. absolvenți ai unor programe pentru formarea specialiștilor în terapia tulburărilor de limbaj și comunicare (care au absolvit de cel mult 5 ani)
3. angajatori de specialiști în terapia tulburărilor de limbaj și comunicare (inclusiv manageri de servicii de sănătate).

Respondenții au fost solicitați să considere competențele după cum urmează:

- competențe neesențiale pentru a fi capabil să lucrezi, atunci când ești un profesionist recent calificat în terapia tulburărilor de limbaj și comunicare
- competențe de dorit, pentru a putea practica în domeniul terapiei tulburărilor de limbaj și comunicare
- competențe esențiale, pentru a putea practica în domeniul terapiei tulburărilor de limbaj și comunicare

Un specialist în terapia limbajului recent calificat este acela care a absolvit un program de terapie tulburărilor de limbaj și comunicare și este pregătit să lucreze individual ca un specialist în acest domeniu.

Datele, răspunsurile la chestionar au fost analizate de partenerii din grupul de lucru cu numărul 3, folosindu-se SPSS¹² și Excel¹³ pentru a furniza statistici descriptive și analize statistice ale rezultatelor pe grupe de respondenți.

¹¹ www.surveymonkey.com (Pro Gold version)

¹² SPSS Statistical Product and Service Solutions IBM

¹³ EXCEL Microsoft for Windows/Mac

7.3 Rezultate

Un total de 4383 chestionare au fost primite prin link-ul SurveyMonkey. Din acest total de 4383, 2863 (65%) au fost completate în întregime și folosite pentru analiză. 1520 chestionare cu date lipsă au fost respinse.

1.3.1 Cele mai importante competențe specifice

Cele 25 de competențe specifice considerate de repondenții celor 3 grupuri ca fiind “esențiale” sunt listate în Tabelul 7.2 .

Se poate vedea că acele competențe specifice considerate a fi esențiale sunt relaționate cu 6 dintre cele 8 domenii identificate mai sus (vezi 7.2), și anume:

- domeniul de activitate
- evaluarea și identificarea dificultăților de comunicare și de înghițire
- planificarea și implementarea intervenției
- planificarea, menținerea și evaluarea serviciilor
- prevenția
- dezvoltare profesională, educație continuă și responsabilități etice specifice.

Astfel, repondenții au considerat că educația inițială pentru specialiștii în terapia tulburărilor de limbaj și comunicare ar trebui să dezvolte competențe care să fie relaționate cu evaluarea, diagnosticul, prevenția și consilierea pentru a putea începe să lucrezi ca specialist în acest domeniu.

Tabelul 7.2. Cele 25 de competențe specifice cel mai frecvent considerate a fi esențiale.

	Cele mai frecvent delimitate competențelor specifice
1.	Poate evalua, diagnostica și interveni în tulburările de limbaj și comunicare
2.	Înțelege rolurile profesionale în limitele specifice profesiei de specialist în terapia tulburărilor de limbaj.
3.	Atunci când este necesar îndrumă clientul spre alți specialiști într-un mod adecvat și într-un timp optim.
4.	Oferă feedback despre rezultatele evaluării clientului și persoanelor semnificative, într-un mod accesibil acestora.
5.	Implementează tehnici terapeutice adecvate utilizând materialele și echipamentele necesare.
6.	Poate realiza rapoarte orale și scrise privind rezultatele evaluării, inclusiv poate analiza și interpreta datele evaluării.
7.	Integrează rezultatele evaluării cu alte informații relevante pentru stabilirea obiectivelor intervenției.

8.	Adoptă codul de etică al organismului profesional național și / sau promovat de către angajator și / sau pe cel național / de stat.
9.	Cunoaște fundamentarea științifică și principiile care stau la baza metodelor terapeutice specifice.
10.	Discută implicațiile pe termen lung și decide, în consens cu clientul dacă terapia este necesară sau nu. Include persoane relevante în aceste discuții.
11.	Identifică informațiile lipsă și cele care sunt necesare pentru înțelegerea tulburării clientului și caută informațiile respective.
12.	Analizează și interpretează cu acuratețe rezultatele evaluării și integrează informațiile din istoricul cazului cu alte informații din surse relevante.
13.	la decizii corecte pentru a iniția, continua, modifica sau elimina tehnicile, tratamentele sau procedurile utilizate. Înregistrează aceste decizii luate în mod justificat.
14.	Selectează și planifică intervenții terapeutice adecvate și eficiente implicând persoanele cheie din anturajul clientului.
15.	Stabilește relația și facilitează participarea la procesul de evaluare și diagnostic diferențial.
16.	Pregătește clientul pentru finalizarea terapiei într-un mod adecvat, pregătește și persoanele relevante pentru client urmând procedurile standard.
17.	Elaborează planul de intervenție și consemnează orice modificare în acest plan.
18.	Realizează intervenția timpurie în tulburările de limbaj și comunicare.
19.	Identifică influența diferitelor situații, medii sau contexte asupra problemelor clienților.
20.	Asigură progresul personal ca specialist în terapia tulburărilor de limbaj prin autorefecție, dar și prin dezvoltarea continuă a competențelor interpersonale și de comunicare.
21.	Cunoaște implicațiile tulburărilor asupra stării de bine psihosociale, statutului social și medical al clientului și al persoanelor semnificative.
22.	Colectează informațiile, incluzând date calitative și cantitative pentru a evalua eficiența terapiei.
23.	Cunoaște rolul celorlalți membri din echipa interdisciplinară și realizează planuri de intervenție împreună cu aceștia.
24.	Păstrează documentele în concordanță cu cerințele legale și profesionale utilizând doar terminologia acceptată.
25.	Înțelege conceptele de eficiență și eficacitate în relație cu intervenția în domeniul terapiei tulburărilor de limbaj și comunicare.

1.3.2 Caracteristici comune printre participanți la studiu

Cele trei grupuri de respondenți formate din cadre academice, absolvenți și angajatori și-au exprimat preferințele vizând 5 cele mai relevante competențe dintre cele 60 competențe specifice, într-un mod similar. În ciuda numărului mare de alegeri posibile,

a existat totuși un grad crescut de consens, privind competențele specifice considerate ca fiind esențiale sau dezirabile. Tabelul 7.3 cuprinde cele cinci competențe cel mai frecvent menționate ca fiind esențiale de 206 angajatori, 476 cadre academice și 2181 absolvenți ce și-au finalizat studiile în ultimii cinci ani.

7.3 Cele mai frecvente 5 competențe specifice menționate ca fiind esențiale în fiecare din cele trei grupuri de participanți la studiu

Angajatori	Cadre Academice	Absolvenți
1. Poate evalua, diagnostica și interveni în tulburările de vorbire și de limbaj	1. Poate evalua, diagnostica și interveni în tulburările de vorbire și de limbaj	1. Poate evalua, diagnostica și interveni în tulburările de vorbire și de limbaj
2. Înțelege rolurile profesionale și limitele specifice profesiei de specialist în terapia tulburărilor de limbaj.	2. Oferă feedback despre rezultatele evaluării clientului și persoanelor semnificative într-un mod accesibil acestora.	2. Înțelege rolurile profesionale și limitele specifice profesiei de specialist în terapia tulburărilor de limbaj.
3. Oferă feedback despre rezultatele evaluării clientului și persoanelor semnificative, într-un mod accesibil acestora.	3. Poate realiza rapoarte orale și scrise privind rezultatele evaluării, inclusiv poate analiza și interpreta datele evaluării.	3. Atunci când este necesar îndrumă clientul spre alți specialiști într-un mod adecvat și într-un timp optim.
4. Implementează tehnici terapeutice adecvate utilizând materialele și echipamentele necesare.	4. Înțelege rolurile profesionale și limitele specifice profesiei de specialist în terapia tulburărilor de limbaj.	4. Oferă feedback despre rezultatele evaluării clientului și persoanelor semnificative într-un mod accesibil acestora.
5. Atunci când este necesar îndrumă clientul spre alți specialiști într-un mod adecvat și într-un timp optim.	5. Atunci când este necesar îndrumă clientul spre alți specialiști într-un mod adecvat și într-un timp optim.	5. Implementează tehnici terapeutice adecvate utilizând materialele și echipamentele necesare.

1.3.3 Competențe specifice cel mai puțin semnificative

Cele zece competențe specifice menționate ca fiind cel mai puțin esențiale pentru a practica meseria de specialist în terapia tulburărilor de limbaj și comunicare sunt prezentate în tabelul 7.4.

Tabelul 7.4. Cele zece competențe specifice menționate cel mai puțin ca fiind esențiale unui debutant în domeniul terapiei tulburărilor de limbaj și comunicare, de către participanții la studiu (cel mai puțin= 1)

Competențele specifice cele mai puțin esențiale

1.	Poate administra, utiliza și interpreta următoarele măsurători instrumentale: audiometrie, timpanometrie, analiza acustică, laringografie, nasometrie, stroboscopia, videofluoroscopia, endoscopie nazală.
2.	Contribuie la dezvoltarea profesiei prin elaborarea de documente și articole de specialitate, precum și prin publicarea de cercetări și studii de caz.
3.	Înțelege principiile cercetării și metodologia cercetării.
4.	Participă în cercetări inițiate sau derulate de alți cercetători.
5.	Poate administra, utiliza și interpreta testele audiometrice.
6.	Face propuneri pentru dezvoltarea sau achiziționarea de noi resurse sau pentru introducerea unor metode noi.
7.	Evaluează instrumente de evaluare formale și informale, resursele de intervenție și metodele de cercetare în concordanță cu cercetările actuale.
8.	Fiind instruit și calificat, îndrumă și asistă studenții în calitate de tutore.
9.	Contribuie la prevenirea apariției sau devoltării de tulburări de limbaj, comunicare, tulburări de înghițit, băut și mâncat prin educarea publicului și a celorlalți specialiști
10.	Contribuie la furnizarea de date pentru programele de asigurare a calității.

Bineînțeles că aceste competențe necesită o experiență de calificare în domeniul terapiei tulburărilor de limbaj și comunicare, astfel nefiind considerate a fi necesare unui specialist debutant.

1.3.4 Cele mai semnificative competențe generale

Cele mai frecvente 25 de competențe, considerate ca fiind "esențiale" de către toate cele trei grupuri de respondenți, sunt prezentate în tabelul 7.5.

Luând în considerare toate cele 38 de competențe generale, toți itemii din aria competențelor inter și intrapersonale incluși în cadrul studiului s-au regăsit printre cele 25 de competențe ce erau cel mai adesea considerate ca fiind esențiale de către cele trei grupuri de repondenți. Printre cele 10 competențe generale, cel mai frecvent menționate ca fiind esențiale se regăsesc cele relaționate cu competențele intrapersonale precum: demonstrarea unui comportament onest, sincer și de încredere precum și abilitatea de a fi autocritic și de a reflecta asupra propriei performanțe. Abilitățile interpersonale cel mai adesea menționate au fost cele referitoare la furnizarea de feedback într-un mod comprehensibil și sensibil, precum și la manifestarea empatiei

în relația cu clienții și colegii, urmate de competențele sistemice și instrumentale, care erau în general considerate ca fiind mai puțin importante.

Pentru a sumariza, rezultatele s-a demonstrat că toate competențele generale intra și interpersonale au fost considerate ca fiind cruciale. Astfel, aceste competențe generale ar trebui promovate cu grijă pe parcursul etapelor de studiu inițial pentru a putea asigura debutantului posibilitatea practicării meseriei de terapeut al tulburărilor de limbaj și comunicare, meserie pentru care se pregătește. Având în vedere competențele personale, dintre competențe cu un grad mare de relevanță sunt considerate a fi esențiale competențele instrumentale.

Tableul 7.5. Cele mai frecvent menționate 25 de competențe generale de către participanții la studiu

25 cele mai frecvent menționate competențe generale
1. Comportament onest, sincer și de încredere.
2. Competența de a fi autocritic și de a reflecta asupra propriei performanțe.
3. Competențe de a oferi feedback într-un mod comprehensibil și sensibil.
4. Empatie în relația cu clienții și colegii.
5. Își asumă răspunderea pentru dezvoltarea propriilor cunoștințe și abilități pe parcursul vieții.
6. Demonstrează atitudine pozitivă și proactivă.
7. Competențe de a extrage informații în mod eficient și empatic.
8. Utilizează resurse procedurale și materiale adecvate și eficiente în comunicarea scrisă, orală și vizuală
9. Își adapteze propriul comportament și abordarea în acord cu noile situații.
10. Identifică termenii importanți ai unei probleme și sugerează soluții.
11. Exprimă soluția/decizia dorită într-un mod comprehensibil și schițează concret acțiunile necesare.
12. Apreciază diversitatea și multiculturalismul.
13. Își folosește cunoștințele, precum identificarea celui mai important factor al unei probleme, posibilele situații și riscuri asociate, pentru a selecta cea mai bună soluție în circumstanțe specifice.
14. Demonstrează flexibilitate în ceea ce privește coping-ul legat de cerințele profesiei, într-o manieră în care să îi permită managementul stresului și să-și mențină crescută stima de sine.
15. Demonstrează abilități sociale ca asertivitate, cooperare, negociere.
16. Analizează informațiile pentru a extrage concluziile corespunzătoare și pentru a recunoaște implicațiile acestor concluzii.
17. Sintetizează informațiile din diverse surse, să selecteze un demers terapeutic adecvat sau să răspundă unor întrebări specifice.
18. Aplică principii legale și etice pentru managementul informației și pentru a proteja integritatea, validitatea și autenticitatea înregistrărilor.
19. Identifică riscurile sau capcanele asociate cu fiecare soluție posibilă.
20. Descompune sarcinile în pași concreți și stabilește un program terapeutic cu

obiective realiste, ținând seama de toate celelalte cerințe.
21. Lucrează independent.
22. Atinge obiectivele propuse, obține rezultate ale muncii derulate, conform programului stabilit în planul de intervenție.
23. Analizează literatura de specialitate pentru a găsi cea mai relevantă informație, cu scopul de a răspunde unei întrebări.
24. Formulează soluții creative și originale pentru situații noi.
25. Colectează informații utilizând diferite metode ca: analiza literaturii de specialitate, interviul, chestionarul și observația.

1.3.5 Caracteristici comune printre participanți

La fel ca și în evaluarea competențelor specifice, cadrele didactice academice, absolvenții și angajatorii și-au exprimat, și în aceasta situație, o serie de preferințe comune cu privire la primele 5 dintre cele 38 de competențe generice prezentate. A fost obținut un grad crescut de consens cu privire la cele mai importante competențe generale. Tabelul 7.6 prezintă primele cinci poziții fruntașe obținute de la 206 angajatori, 476 cadre academice și 2181 absolvenți, care și-au finalizat studiile în ultimii cinci ani.

Tabelul 6. Cele mai frecvente 5 competențe generale considerate ca fiind esențiale de către cele trei grupuri de participanți la studiu

Cele mai menționate competențe generale		
Angajatori	Cadre academice	Absolvenți
1. Demonstrează comportament onest, sincer și de încredere.	1. Competențe de a oferi feedback într-un mod comprehensibil și sensibil.	1. Demonstrează comportament onest, sincer și de încredere.
2. Competențe de a oferi feedback într-un mod comprehensibil și sensibil.	2. Demonstrează comportament onest, sincer și de încredere.	2. Competența de a fi autocritic și de a reflecta asupra propriei performanțe.
3. Empatie în relația cu clienții și colegii.	3. Competența de a fi autocritic și de a reflecta asupra propriei performanțe.	3. Empatie în relația cu clienții și colegii.
4. Își asumă răspunderea pentru dezvoltarea propriilor cunoștințe și abilități pe parcursul vieții.	4. Empatie în relația cu clienții și colegii.	4. Competențe de a oferi feedback într-un mod comprehensibil și sensibil.
5. Competența de a fi autocritic și de a reflecta asupra propriei performanțe.	5. Utilizeze resurse procedurale și materiale adecvate și eficiente în comunicarea scrisă, orală și vizuală	5. Își asume răspunderea pentru dezvoltarea propriilor cunoștințe și abilități pe parcursul vieții.

1.3.6 Cele mai puțin semnificative competențele generale

Cele 10 competențe generale, considerate ca fiind cele mai puțin esențiale pentru a practica meseria de terapeut în domeniul tulburărilor de limbaj și comunicare, sunt prezentate în tabelul 7.7.

Competențele sistemice sunt considerate cel mai frecvent ca fiind dezerabile sau neesențiale. Drept urmare, 8 dintre cele 10 competențe ce au fost considerate ca fiind neesențiale, au fost competențele sistemice. Este evident că abilitatea de a scrie documente și articole de specialitate și de a realiza prezentări într-o limbă străină (ceea ce înseamnă, de fapt, publicare de cercetări) nu este o cerință esențială în debutul practicării terapiei limbajului, deși poate deveni necesară pe măsură ce cariera specialistului progresează.

Abilitatea de a citi și de a înțelege documente cu caracter profesional, articole de specialitate și prezentări într-o limbă străină și abilitatea de a folosi o limbă străină sunt două dintre competențele generale considerate cel mai puțin esențiale sau dezirebile. Această situație poate fi datorată faptului că majoritatea literaturii de specialitate este în limba engleză, astfel că repondenții din țările unde se vorbește limba engleză sau țările unde aceasta este folosită preponderent, nu consideră a fi esențial ca un specialist în terapia tulburărilor de limbaj și comunicare debutant să poată comunica într-o limbă străină.

Tabelul 7.7 Cele 10 competențe generice, cel mai puțin menționate ca fiind esențiale de către participanții la studiu

Cele mai puțin menționate ca fiind competențe generale esențiale	
1.	Poate scrie documente și articole de specialitate și poate realiza prezentări într-o limbă străină.
2.	Elaborează și implementează un proiect de cercetare pentru a răspunde eficient unei asumptii de cercetare.
3.	Îi organizează pe ceilalți în mod corespunzător.
4.	Îi ajută pe ceilalți să ajungă la un consens.
5.	Educă debutanții sau alți membri ai echipei.
6.	Utilizează aplicații e-learning și se adaptează la noile tehnologii educaționale.
7.	Poate citi și înțelege documente cu caracter profesional, articole de specialitate și prezentări într-o limbă străină.
8.	Se angajează în noi situații sau respectă un curs de acțiune mai dificil, dacă i se solicită acest lucru.
9.	Asigură educație și training adecvat membrilor altor profesii sau altor oameni de referință pentru proprii clienți.

10.	Evaluează metodologia, rezultatele și rapoartele de activitate din cadrul proiectelor de cercetare pentru a decide asupra valorii acestora.
-----	---

7.4 Discuții și implicații ale rezultatelor

Este evident faptul că acele competențele specifice relaționate cu procesul de evaluare, diagnosticare, intervenție, prevenție și consiliere în sfera tulburărilor de comunicare și a dificultăților de înghițire sunt cruciale și ar trebui evidențiate la nivelul pregătirii inițiale a specialiștilor în terapia tulburărilor de limbaj. Atât cadrele didactice universitare, cât și absolvenții și angajatorii au demonstrat un nivel crescut de consensualitate cu privire la faptul că acele competențele specifice referitoare la evaluare, diagnosticare și intervenție în domeniul tulburărilor de limbaj sunt esențiale pentru a putea începe să practice în domeniu, în calitate de specialist debutant. Au fost identificate și o serie de diferențe între cele trei grupuri de respondenți cu privire la cele 60 de competențe specifice. De exemplu, personalul universitar a accentuat competența de a elabora rapoarte orale și scrise cu privire la rezultatele evaluării, incluzând analize și interpretări ale datelor colectate în urma evaluării, în timp ce absolvenții și angajatorii subliniază, mai degrabă, nevoia de a avea competențe cu privire la înțelegerea rolurilor profesionale și a specificului ocupației de specialist în terapia tulburărilor de limbaj.

În ceea ce privește competențele generale, competențele inter și intrapersonale sunt cel mai frecvent considerate a fi esențiale pentru formarea unui debutant în domeniul terapiei tulburărilor de limbaj. Astfel că acestea ar putea fi promovate la nivelul formării inițiale. Competențele instrumentale sunt considerate fie esențiale, fie dezirabile, în timp ce competențele sistematice relaționate cu componenta managerială și de cercetare sunt considerate în cele mai bune situații dezirabile, dar nu esențiale pentru un debutant recent calificat în domeniul terapiei tulburărilor de limbaj. Competența generală care a fost cel mai frecvent considerată a fi esențială atât de către absolvenți, angajatori, cât și de personal academic a fost aceea referitoare la capacitatea debutantului de a demonstra un comportament onest, sincer și de încredere. Personalul academic a menționat pe prima poziție importanța competenței generale referitoare la abilitatea debutantului de a asigura feedback acurat într-o manieră comprehensivă și empatică, competență considerată de angajatori ca situându-se pe a doua poziție ca importanță, iar de absolvenți pe a patra poziție.

În ceea ce privește competența referitoare la capacitatea empatică față de clienți și colegi răspunsurile colectate obținute de la absolvenți și angajatori au plasat-o pe a treia poziție în funcție de rata răspunsurilor etichetate a fi esențiale, în timp ce răspunsurile personalului academic au plasat-o pe a patra poziție, cu o ușoară diferență.

Sunt și alte câteva diferențe la nivelul grupului de participanți la studiu. Angajatorii și absolvenții consideră competența referitoare la asumarea responsabilității în ceea ce privește formarea și dezvoltarea profesională și personală continuă, ca fiind esențială pentru un debutant, cu o frecvență mai crescută decât cea identificată în cazul personalului academic. Personalul academic menționează mult mai frecvent decât

angajatorii și absolvenții, ca fiind esențială, competența referitoare la deprinderile de a-și exprima abilitățile în scris, oral și în cadrul unor comunicări vizuale, precum și în cadrul procesului instrucional. Această variație poate reflecta perspectiva fiecărei categorii de respondenți legată de efectivă materializare a competențelor generale.

Diferențele pot fi, de asemenea, atribuite unor așteptări diferite legate de relativa importanță a apariției unor competențe, în acest sens se poate oferi exemplul competențelor legate de cercetare. Expectațiile se referă la aceea că pentru un tânăr absolvent este important să dețină anumite competențe, dar nivelul de dezvoltare profesională poate varia. Așteptările pot, de asemenea, reflecta nivelul de intrare și tipul programelor de formare din fiecare țară în parte. Din perspectiva celor care au analizat răspunsurile oferite este evident că variația răspunsurilor se datorează și numărului foarte mare de programe de formare care pot fi absolvite la nivelul țărilor cuprinse în studiu, precum și variația mare a metodelor utilizate pe parcursul formării, a materialelor, a extinderii temporale a programului și a profunzimii cu care sunt tratate anumite tematici. După cum se putea prevedea, personalul academic a plasat accentul asupra bazei de cunoștințe, în timp ce angajatorii au fost mai preocupați de abilitățile și deprinderile pe care specialiștii în terapia tulburărilor de limbaj și comunicare le au.

7.5 Concluzii

7.5.1 Teoria și practica

Formarea specialiștilor în terapia tulburărilor de limbaj și comunicare necesită atingerea nivelului de formare profesională care să presupună dobândirea de competențe complexe prin faptul că acestea trebuie să combine componenta teoretică, cu cea practică fundamentată științific. Natura profesiei și domeniul științific al terapiei tulburărilor de limbaj și comunicare reclamă pentru un debutant nevoia de a fi absolvit un program de formare care să-i fi permis să dobândească o serie de competențe generale și specifice, competențe care să îi permită să își desfășoare activitatea în practică în siguranță. Una dintre cele mai surprinzătoare caracteristici ale răspunsurilor colectate cu privire la importanța competențele specifice și generale necesare pentru a putea începe să practice un debutant, a fost cea legată de gradul crescut de consens între personalul academic, angajatori și absolvenți.

Competențele specifice sunt toate relaționate, în mod clar, cu evaluarea, diagnosticarea, intervenția, prevenția și consilierea clienților și a aparținătorilor acestora în domeniul terapiei limbajului și a comunicării, precum și în domeniul dificultăților de înghițire. Competențele generale cele mai relevante pentru un debutant în domeniul terapiei tulburărilor de limbaj și comunicare sunt cele referitoare la competențele intra și interpersonale. Abilitățile atitudinale și cele orientate spre oameni, precum cele referitoare la demonstrarea empatiei și înțelegerii față de clienți sunt esențiale pentru stabilirea efectivă a relațiilor terapeutice cu clienții și colegii, cu scopul de a putea obține date de la clienți, în vederea formulării unui diagnostic fundamentat clinic științific.

7.5.2 Învățarea în și prin intermediul contextului clinic

Stagiile clinice supervizate și coordonate sunt cruciale pentru a oferi mediul în care specialistul în terapia tulburărilor de limbaj și comunicare poate învăța, practica și dezvolta competențele necesare pentru a deveni un profesionist calificat. Calitatea și durata stagiilor de practică trebuie asigurată cu mare grijă pentru a putea permite studentului în domeniu să își dezvolte nivelul de expertiză prin reflectarea asupra celor urmărite și înțelegerea complexității unei bune decizii clinice, fiind necesar să fie implicat în colectarea și analizarea datelor în fiecare caz particular. Din ceea ce s-a putut constata, prin analiza programelor de formare, în țările participante la acest studiu (vezi capitolul 6), putem concluziona că o programă curriculară integrată care încorporează și studiul clinic, în contexte de viață reală, este obligatorie pentru acest domeniu. În timp ce stagiile practice și învățarea bazată pe acțiune pot fi foarte variate ca extindere temporală, în cadrul programelor de formare, de comun acord s-a subliniat importanța acestora în calitate de factor definitor al formării specialistului în terapia tulburărilor de limbaj și comunicare, aspect care trebuie luat în considerare în momentul în care este structurat procesul de învățare.

7.5.3 Puncte de referință pentru programele educaționale din domeniul terapiei tulburărilor de limbaj: standarde europene pentru a putea practica în acest domeniu

Competențe extrem de necesare unui recent debutant în domeniul terapiei limbajului, care au fost cel mai frecvent delimitate ca fiind esențiale de către participanții la studiu, sunt listate în Anexa I. Acest document trebuie considerat drept documentul acceptat de întreaga UE cu privire la standardele profesionale pe care fiecare terapeut al limbajului trebuie să le demonstreze în vederea practicării profesiei. Toate acestea asigură repere pentru formarea inițială a specialiștilor în terapia tulburărilor de limbaj și comunicare și ar trebui adoptate de toate programele educaționale de la nivel european.

7.5.4 Antrenament pentru a practica, antrenament pentru scop, antrenament pentru viitor

Odată ce a demonstrat competențele de bază și calificarea necesară, noul practicant dobândește statutul de a fi independent pentru a practica. Totuși învățarea continuă și dezvoltarea profesională pe tot parcursul vieții vor fi cruciale pentru dezvoltarea ulterioară și pentru menținerea acurateții în tot ceea ce un specialist în terapia tulburărilor de limbaj face în practica efectivă. Acest aspect trebuie încurajat pe

parcursul carierei, la început, debutantul va beneficia de un mediu de lucru suportiv, cu supervizare, ceea ce îi va permite să se dezvolte profesional. Așa cum deja s-a mai menționat, terapia limbajului este un domeniu aflat într-o continuă schimbare, care trebuie să se adapteze pentru a putea răspunde nevoilor societății de azi, încorporând cercetările și realizările științifice și tehnologice contemporane. Astfel, dezvoltarea profesională continuă este absolut necesară pentru un specialist în terapia tulburărilor de limbaj și comunicare în așa fel încât să fie pregătiți să practice și să își atingă scopurile propuse. În aceeași ordine de idei, competențele listate ca fiind necesare intrării în această profesie nu trebuie să fie considerate nemuritoare, acestea trebuind reînnoite și aduse la zi, cu consecvență, printr-un amplu proces, pentru a putea reflecta progresele din domeniul educațional și profesional.